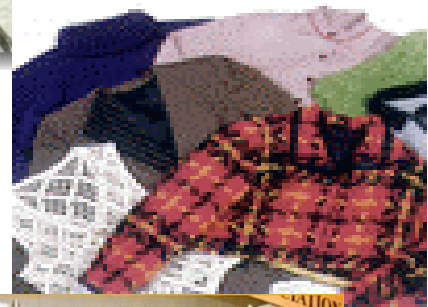

สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม...ประโยชน์จาก JTEPA

ในช่วง 2-3 เดือน ที่ผ่านมา ได้เกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในสังคมไทย เมื่อพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีของไทย และนาย Shinzo Abe นายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น ได้ร่วมลงนามในความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement : JTEPA) เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2550 ที่กรุงโตเกียว เมืองหลวงของญี่ปุ่น ทั้งนี้ ข้อตกลงจะมีผลบังคับใช้หลังจากที่รัฐบาลของทั้ง 2 ฝ่าย ได้ให้สัตยาบันรับรองความตกลงฯ ในราวเดือนตุลาคม 2550 ความตกลงฯ ดังกล่าวก่อให้เกิดกระแสดอรับทั้งด้านบวกและด้านลบเหมือนดังเช่นความตกลงการค้าเสรีอื่น ๆ เนื่องจากมีทั้งผู้ที่เล็งเห็นโอกาสและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นกับภาคธุรกิจของไทยและสังคมไทยโดยรวม

ทั้งนี้ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม¹ เป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่หลายฝ่ายคาดหวังว่าไทยจะได้รับประโยชน์อย่างมากจากความตกลงฯ เนื่องจากทันทีที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ ญี่ปุ่นจะลดอัตราภาษีนำเข้าที่เรียกเก็บจากสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเหลือ 0% จึงเป็นโอกาสให้สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเข้าไปขยายตลาดในญี่ปุ่นได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยโดยรวมกลับมาขยายตัวดีขึ้นอีกครั้ง หลังจากที่ภาวะการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดหลักอย่างสหรัฐฯ และญี่ปุ่น (เป็นตลาดส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสำคัญอันดับ 1 และ 2 ของไทย โดยมีสัดส่วน 30.4% และ 6.4% ของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งหมดของไทย ตามลำดับ) ตกอยู่ในภาวะซบเซา ในช่วงที่ผ่านมา โดยในปี 2549 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปญี่ปุ่นหดตัวลง 4.1% จากปีก่อน เหลือ 395.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2550 ยังหดตัวต่อเนื่องราว 7.9% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากสินค้าไทยสูญเสียความสามารถในการแข่งขันให้กับจีนและเวียดนาม ซึ่งสามารถผลิตสินค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าไทย นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ยังได้รับผลกระทบจากเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่กล้ารับคำสั่งซื้อล่วงหน้าระยะยาวเนื่องจากเกรงว่าจะขาดทุนจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

¹ สิ่งทอ ได้แก่ เส้นใย เส้นด้าย ผ้าฝ้าย รวมถึงของที่ทอจากผ้า อาทิ ผ้าห่ม ผ้าปูโต๊ะ ม่าน และกระสอบป่าน ฯลฯ ส่วนเครื่องนุ่งห่ม ครอบคลุมสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องยกทรง รัดทรง และส่วนประกอบ ถุงเท้า ถุงน่อง และถุงมือผ้า

อัตรากำหนดนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปัจจุบัน

ภายใต้ความตกลง JTEPA ญี่ปุ่นจะลดอัตรากำหนดนำเข้าที่เรียกเก็บจากสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากไทยเหลือ 0% ทันทีที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ เทียบกับอัตรากำหนดนำเข้าในปัจจุบันที่เรียกเก็บอยู่ในช่วง 0% - 14.2% ดังแสดงในตาราง

สินค้า	อัตรากำหนดนำเข้าในปัจจุบัน	มูลค่าการส่งออกไปญี่ปุ่นในปี 2549 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วนการส่งออก (%)
◆ เครื่องนุ่งห่ม		218.1	55.1
- เสื้อผ้าสำเร็จรูป	5% - 12.9%	182.3	46.1
- เครื่องยกทรง รัดทรง และส่วนประกอบ	8% - 8.4%	12.1	3.0
- ถุงเท้า ถุงน่อง	5% - 7.4%	20.7	5.2
- ถุงมือผ้า	5% - 7.4%	3.0	0.8
◆ ผ้าผืนและด้าย		64.2	16.2
- ผ้าผืน	0% - 12.5%	24.2	6.1
- ด้ายและเส้นใยประดิษฐ์	1% - 6.6%	40.0	10.1
◆ เคหะสิ่งทอ (อาทิ พรม ผ้าปูที่นอน ผ้าห่ม)	0% - 10.9%	45.4	11.5
◆ เส้นใยประดิษฐ์	0% - 6.6%	1.9	0.5
◆ ผ้าปักและผ้าลูกไม้	3.5% - 14.2%	2.7	0.7
◆ ตาข่ายจับปลา	2.5% - 7.2%	5.1	1.3
◆ ผ้าคลุมไหล่และผ้าพันคอ	4.4% - 13.4%	0.6	0.2
◆ ผ้าแบบสำหรับตัดเสื้อและผ้าที่จัดทำแล้ว	4.7% - 6.5%	3.2	0.8
◆ สิ่งทออื่น ๆ	0% - 10.9%	54.3	13.7
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม		395.5	100.0

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

ผู้ประกอบการไทยที่ต้องการรับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีจากญี่ปุ่นภายใต้ JTEPA จะต้องปฏิบัติตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin : ROO) ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- สินค้าสิ่งทอ ต้องผ่านกระบวนการผลิตในประเทศอย่างน้อย 2 ขั้นตอน (two - process rule) เช่น ในกระบวนการผลิตผ้าผืน หากมีการนำเข้าด้ายจากประเทศที่ 3 ด้ายนั้นต้องผ่านการฟอกย้อมและทอเป็นผ้าผืนในไทย จึงจะถือว่าผ้าผืนดังกล่าวมีแหล่งกำเนิดสินค้าในไทย

- สิบตัวเครื่องนึ่งห่ม ต้องผ่านกระบวนการผลิตในประเทศอย่างน้อย 2 ขั้นตอน เช่นเดียวกับสินค้าในกลุ่มสิ่งทอ อย่างไรก็ตาม สินค้าสามารถผ่านกระบวนการผลิตขั้นแรกในไทย ญี่ปุ่น หรือประเทศสมาชิกอาเซียน² (two – process rule with ASEAN cumulation) เช่น ผู้ผลิตเครื่องนึ่งห่มสามารถนำเข้าผ้าผืนจากญี่ปุ่นหรือประเทศสมาชิกอาเซียนแล้วนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปในไทย ก็จะได้ว่าเสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้นเป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเช่นกัน

JTEPA...ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มไทย

หลังจากที่ความตกลง JTEPA มีผลบังคับใช้ คาดว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มของไทยจะได้รับประโยชน์ในหลายด้าน ดังนี้

✓ **สร้างโอกาสในการส่งออก** ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มของไทยส่วนใหญ่มองว่าความตกลงฯ จะส่งผลเกื้อหนุนต่อการส่งออก เนื่องจากความตกลงฯ เป็นเสมือนประตูที่เปิดให้สิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มของไทยมีโอกาสขยายตลาดในญี่ปุ่นได้มากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าระดับกลาง โดยผู้อำนวยการสถาบันอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย คาดว่า ตลอดทั้งปี 2550 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอของไทยไปญี่ปุ่นจะขยายตัวราว 10% จากปีก่อน ซึ่งจะทำให้ส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นเป็น 1.5% เทียบกับ 1.36% ในปี 2549 (จีนเป็นผู้ครองตลาดในญี่ปุ่นในสัดส่วนสูงถึง 90%) โดยคาดว่าจะเริ่มมีคำสั่งซื้อเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2550 เพื่อที่จะรับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีทันทีที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2550 ซึ่งจะทำให้มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มของไทยไปญี่ปุ่นขยายตัวมากขึ้นในช่วงไตรมาสที่ 4 ของปี 2550 ทั้งนี้ ภายหลังจากความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ราว 1 ปี คาดว่ามูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มของไทยไปญี่ปุ่นจะขยายตัวมากกว่า 35% ซึ่งจะส่งผลสืบเนื่องให้เกิดการจ้างงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มของไทยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

✓ **นักลงทุนญี่ปุ่นจะเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น** ภายหลังจากที่มีการลงนามในความตกลงฯ ในเดือนเมษายน 2550 ที่ผ่านมา ได้มีนักลงทุนญี่ปุ่นหลายรายแสดงความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มในไทย เนื่องจากต้องการใช้ไทยเป็นฐานการผลิตและส่งออกไปยังญี่ปุ่นซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี นอกจากนี้ประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นแล้ว การร่วมทุนระหว่างไทยและญี่ปุ่นยังจะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยจากญี่ปุ่นอีกด้วย อันจะช่วยยกระดับคุณภาพสินค้าและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มของไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้มากขึ้น

✓ **ผู้ประกอบการไทยจะร่วมมือกันเองมากขึ้น** โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมต้นน้ำและปลายน้ำ เนื่องจากคาดว่าผู้ประกอบการในธุรกิจเครื่องนึ่งห่มมีแนวโน้มจะหันมาซื้อวัตถุดิบภายในประเทศมากขึ้น เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีภายใต้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ทั้งนี้ ผู้ผลิตวัตถุดิบในประเทศจะได้รับประโยชน์จากความตกลงฯ ทางอ้อมมากกว่าผลประโยชน์ทางตรงที่เกิดจากการส่งออกวัตถุดิบไปยังญี่ปุ่น เนื่องจากปัจจุบันผู้ประกอบการเครื่องนึ่งห่มชาวญี่ปุ่นจำนวนมากได้ย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ โดยเฉพาะจีน ทำให้ปัจจุบันการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตสิ่งทอและเครื่องนึ่งห่มของญี่ปุ่นมีมูลค่าไม่สูงนัก

² ประเทศสมาชิกอาเซียนมี 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย กัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม

✓ **ผู้ประกอบการไทยและญี่ปุ่นจะร่วมมือกันมากขึ้น** “โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (Textile and Apparels Cooperation)” เป็นหนึ่งในความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนไทยและญี่ปุ่นภายใต้ JTEPA โดยญี่ปุ่นจะสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยด้วยการให้ข้อมูลเชิงตลาดและแนวโน้มแฟชั่นญี่ปุ่น การสร้างเครือข่ายการจำหน่ายสินค้าในตลาดญี่ปุ่น การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยและญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยสามารถปรับตัวพร้อมรับการแข่งขันได้ดีขึ้นในระยะยาว

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยอาจจะได้รับประโยชน์จากความตกลงฯ ในช่วง 1-2 ปี หลังจากความตกลงฯ มีผลบังคับใช้เท่านั้น เนื่องจากขณะนี้ สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ได้จัดทำข้อตกลงการค้าเสรีกับญี่ปุ่นแล้ว ขณะที่เวียดนาม ซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญของไทย ก็คาดว่าจะเจรจาความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจกับญี่ปุ่นแล้วเสร็จในปี 2551 ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยจึงไม่ควรนิ่งนอนใจ โดยควรเร่งสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าด้วยการยกระดับมาตรฐานการผลิตและพัฒนาด้านการออกแบบให้ตรงกับความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภคชาวญี่ปุ่น รวมถึงการปรับตัวให้ทันกับแฟชั่นญี่ปุ่นที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนลดบทบาทในฐานะตลาดรับจ้างผลิต แล้วหันมาสร้างยี่ห้อที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยเพื่อให้เกิดความแตกต่างจากสินค้าของจีน เวียดนาม หรืออินเดีย โดยเน้นเจาะตลาดระดับกลางและระดับบนเป็นหลัก นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยอาจพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นในระยะยาวด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับนักธุรกิจญี่ปุ่น ซึ่งนอกจากสายสัมพันธ์ในเชิงการค้าแล้ว ยังอาจหาพันธมิตรชาวญี่ปุ่นเข้ามาร่วมลงทุนในไทยเพื่อรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากญี่ปุ่นด้วย

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

มิถุนายน 2550